

TREGIMET E GJYSHËRVE TANË

Tregimet e fëmijëve

Support to the Promotion of Cultural Diversity

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Ky dokument është prodhuar brenda kornizës së projektit të përbashkët 'BE/KE - Përkrahja për Promovimin e Diversitetit Kulturor në Kosovë'.
Pëmbajtja nuk reflekton domosdoshmërisht qëndrimin zyrtar të Bashkimit Evropian dhe/apo të Këshillit të Evropës.

* Ky shënim është pa paragjykim të qëndrimeve mbi statusin dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 të KS të OKB-së dhe Opinionin e GjND-së për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

TREGIMET E GJYSHËRVE TANË

Tregimet e fëmijëve

Parathënje

Kur ka qenë hera e fundit keni dëgjuar një histori që me të vërtetë ka mbetur në kokën tuaj? Ndoshta diçka që keni lexuar, e keni parë apo diçka që ka mbetur e trashëguar ndër breza ... Ndërsa disa prej nesh mësojmë më mirë përmes numrave dhe fakteve, shumica prej nesh ndërlidhemi përmes përvojave dhe emocioneve. Secili prej nesh mund të sjellë ndër mend kujtime të ëmbla që lidhen me tregimet e rrëfyera nga gjyshërit tanë; ndonjëherë rreth ndonjë tryeze gjatë darkës apo pranë vatrës së zjarrit gjatë ndonjë nate të ftohtë dimri. Duke u treguar nga brezi në brez, për dekada të tëra, dhe ndonjëherë edhe për shekuj me radhë, secili rrëfim thuhet në aq shumë mënyra, duke e mbajtur thelbin e tregimit por çdo herë duke i shtuar nga një shije të ndryshme.

Tregimi i rrëfimeve ka qenë një pjesë e rëndësishme e njerëzimit që nga kohët tona më të hershme, kur njerëzit vazhdimisht tregonin historitë e tyre, duke ndarë kështu me brezat e rinj porositë mbi vlerat, identitetin dhe përkatësinë. Moshë luan një rol thelbësor në mënyrën se si ne e perceptojmë trashëgiminë. Është vërejtur se fëmijët ndërlidhin trashëgiminë me diçka "të vjetër" apo historike, derisa të rriturit mund ta ndërlidhin trashëgiminë me identitetin. Më të moshuarit mund të ndërlidhin trashëgiminë me "të kaluarën e artë" dhe vlerat e "humbura". Por rëndësia e trashëgimisë vlerësohet në të gjithë brezat¹ (botuar në shtator, 2012). Transmetimi i vlerave të trashëgimisë tek brezat e rinj ka qenë një proces me rëndësi të veçantë për të moshuarit në mënyrë që të sigurohet mbijetesa kulturore.

Edhe pse epoka digjitale dhe rrjetet shoqërore gjithnjë e më shumë luajnë një rol dominues në ndarjen e tregimeve e ndjenjave, përvoja e drejtpërdrejtë njerëzore sërisht mbetet shumë e efektive, veçanërisht për fëmijët.

Në projektin PDKK, ne i kushtojmë vëmendje të veçantë përfshirjes së të moshuarve dhe angazhohemi që t'u sigurojmë vendin që e meritojnë në procesin e zhvillimit, si pjesë e parimit tonë demokratik të pjesëmarrjes. Rrëfime të urta² (botuar në shtator, 2012) është një botim i projektit PDKK që shërbeu si një platformë për të moshuarit për t'ua mundësuar atyre ti sjellin e ndajnë rrëfimet e tyre me publikun e gjerë. Përmbledhja "Tregimet e gjyshërve tanë" nxit lidhjet mes brezave përmes tregimeve që paraqesin një tjetër burim të trashëgimisë së komuniteteve të Kosovës.

1. www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/Kosovo/Publications/HeritagePlan-ALB.pdf

2. <http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/cooperation/Kosovo/Publications/VenerableVoices-ENG.pdf>

Mbledhja e këtyre rrëfimeve ka qenë një proces organik edukativ që përfshin mësimitdhënësit, nxënësit, prindërit e gjyshërit nga shkollat e shumta në të gjithë Kosovën. Ky publikim ka për qëllim të rrisë ndërgjegjësimin mbi kulturat e traditat vendore si dhe thekson rëndësinë e njohjes së rolit të të moshuarve të cilët kanë një vend të rëndësishëm në jetën e bashkësisë, të trashëgimisë si dhe të diversitetit të bashkësisë. Çdo rrëfim i shkurtër dhe me shumë kuptim brenda këtij publikimi ofron mësim dhe një pamje nga jeta e një komuniteti të veçantë në Kosovë.

Ky publikim është një mjet edukativ që i kujton brezave të rinj se ka shumë për të mësuar nga tregimet e së kaluarës e poashtu edhe mbi formësimin e së ardhmes në mënyrë që gabimet të mos përsëriten. Derisa kohët kalojnë, vlerat si i njohim rridefinohen ndërsa bota rreth nesh transformohet.

“Tregimet e gjyshërve tanë” është një rikujtes i mirë mbi ndërlidhjen në mes brezave, duke i lejuar anëtarëve më të moshuar të bashkësisë që historitë e tyre dhe mësimet e jetës t'ua tregojnë brezave të ri. Projekti PDKK, me qasjen e vet të ndjeshme ndaj çështjeve që ndërlidhen me diversitetin, me sukses vë në dritë një përmbledhje të rrëfimeve që janë treguar në Kosovë për breza me radhë. Në fund të fundit, të gjithë kanë një histori për të treguar dhe praktika e të rrëfyerit dhe e të dëgjuarit të këtyre historive, përbëjnë një pjesë të rëndësishme të trashëgimisë sonë të përbashkët.

Ne i falënderojmë të gjithë mësimitdhënësit, nxënësit dhe gjyshërit të cilët në mënyrë aktive kanë qenë të përfshirë në identifikimin dhe ndarjen e këtyre tregimeve, të cilat shpresojmë se do të frymëzojnë nisma të ngjashme në të ardhmen.

Claudia Luciani

Udhëheqëse në Drejtoratin për Qeverisje Demokratike

Këshilli i Evropës

Strasbourg

Hyrje

Rrëfimi i tregimeve na mban të gjithëve gjallë

Disa libra flasin me përmbajtjen e tyre, të tjerat tregojnë storie përmes rrethanave në të cilat janë krijuar ato. Kur i lexojmë storiet e këtyre tri broshurave që i keni tani në duar, na shkojnë ndër mend menjëherë dy gjëra dhe madje edhe na ngjallin admirim.

E para, përkundër disa besimeve të zakonshme, storiet nuk kanë për qëllim të ndajnë – gjuhët, komunitetet, kombet, gjinitë – por ato janë aty për të bashkuar: për të treguar barazinë e thellë të vlerave tona, për të bashkuar nganjëherë raportet e humbura njerëzore në mes nesh. Thënë më thjesht, ne jemi të gjithë fëmijë të të njëjtit civilizim.

E dyta, derisa i lexojmë këto storie, nuk mund të mos imagjinojmë situatën kryesore në të cilën ka lindur secila prej tyre: është *treguar*, nga një gjysh/gjyshe te nipi/mbesa. Prandaj, për të ekzistuar këto tri broshura, një njeri i shekullit 20, shpesh i lindur midis dy luftërash të mëdha, tregonte storien e tij ose saj të preferuar një personi tjetër, të lindur në shekullin 21. Është përcjellë një kujtim i veçantë, fjalë për fjalë, nga gjenerata e historisë së treguar te gjenerata e shekullit vizual – me instrumentin e gjuhës së shkruar.

Kjo është një storie e shkëlqyeshme që tejkalon çdo storie individuale në këtë libër, një mësim që e bën këtë libër një *Udhëzues të mbijetesës*: ju duhet ta përjetoni shekullin tuaj, duhet të jeni në gjendje të krijoni kujtimin tuaj për të – mirëpo, kjo ka kuptim dhe bën histori vetëm nëse ju e transformoni atë në një storie të cilën e ndani me të tjerët! Duke transformuar historinë individuale në storie të cilën e keni ndarë me të tjerët, ne të gjithë e krijojmë *historinë kolektive*. Prandaj, ne nuk e respektojmë dhe nuk e mbajmë gjallë vetëm trashëgiminë, mirëpo edhe e bëjmë atë të gjallë dhe inspiruese.

Ne shpesh themi se procesi është po aq i rëndësishëm sa edhe produkti final dhe shpesh deklarojmë se të gjithëve na duhet pak tregim i ri. Unë sinqerisht e admirojmë përpjekjen e kolegëve tanë të këtij projekti të përbashkët të Këshillit të Evropës dhe Bashkimit Evropian, të cilët insistojnë në një qëllim të vështirë, që është *t'i bësh njerëzit të flasin me njëri tjetrin*, sepse mu përmes këtij procesi ka lindur një numër i jashtëzakonshëm i *tregimeve* të fuqishme. Ato kërkojnë vëmendjen tonë; i flasin secilit prej nesh – dhe na flasin të gjithë neve! Ato na mbajnë gjallë sikurse Sheherazadeja tek *"Një mijë e një net"*.

Samuel Zhbogar

Shefi i Zyrës së Bashkimit Evropian në Kosovë dhe Përfaqësuesi Special i BE-së

Tregimet e fëmijëve

- 08-12** Shkolla e mesme e ulët "Yll Morina", Gjakovë
- 13-16** Shkolla e mesme e ulët "Zekeria Rexhë", Gjakovë
- 17** Shkolla e mesme e ulët "Isa Boletini", Isniq
- 18** Shkolla e mesme e ulët "Zenel Hajdini", Piranë, Prizren
- 19-21** Shkolla e mesme e ulët "Abdyl Frashëri", Prizren
- 22-24** Shkolla e mesme e ulët "Mustafa Bakija" Prizren
- 25-26** Shkolla e mesme e ulët "Andon Zako Çajupi", Vushtrri
- 27-30** Shkolla e mesme e ulët "Bedri Gjinaj", Mitrovicë
- 31-32** Shkolla e mesme e ulët "Abaz Ajeti", Gjilan
- 33-36** Shkolla e mesme e ulët "Dardania" Prishtinë
- 37** Shkolla e mesme e ulët "Fazli Graiçevci", Obiliq
- 38-40** Shkolla e mesme e ulët "Selman Riza", Fushë Kosovë

ERINA ARLLATI - KLASA E 8-TË

Kaçamusa në kaçamak

Na ishte një herë një djalosh i vogël të cilin e quanin Kaçamusë. Një ditë prej ditësh nëna e Kaçamusës vendosi të gatonte kaçamak¹ për drekë. Kaçamusa ishte i vogël dhe dëshironte të ndihmonte nënën e tij, por ajo i tha se ishte shumë i vogël, por Kaçamusa ngulte këmbë që ta përzieje kaçamakun. Por kur Kaçamusa mori garuzhdën dhe filloi ta përziejë kaçamakun, ai papritmas ra në enën me kaçamak dhe nga nxehtësia shpejt i ranë flokët, vetullat e qerpikët. Kaçamusa mbeti pa asnjë qime! Atëherë në vend të flokëve, vetullave e qerpikëve, Kaçamusës i ngjitën pupla të shpendëve të ndryshëm. Pas një jave, Kaçamusa doli të luajë në lagje me fëmijët e tjerë. Të gjithë filluan ta përqeshnin. “Hej, shikoni Kaçamusën! Në vend të qerpikëve ka vendosur puplat e zogjve, në vend të flokëve puplat e këndezeit e në vend të vetullave puplat e pulës”.

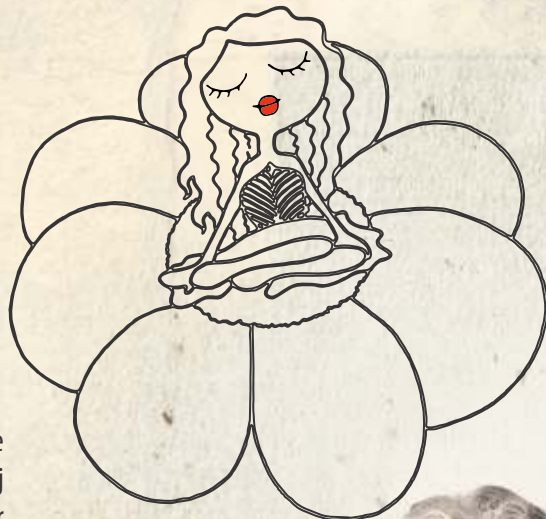

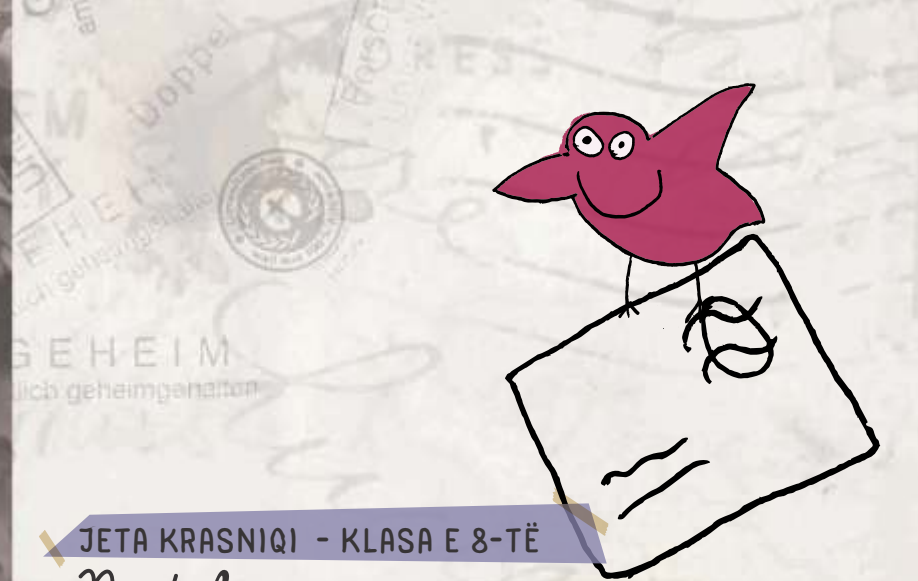
ALBANA PULANI - KLASA E 7-TË

Gruaja që u bë nënë

Një grua e re jetonte e vetmuar në mes të pyllit. Ajo nuk kishte familje e as fëmijë, madje asaj nuk i vinte kush as për vizitë. Por një ditë prej ditësh dikush i trokiti në derë. Ajo mendoi se ishte ndonjë rastësi, por kur trokitja u përsërit ajo shkoi ta hapë derën. Me tu hapur dera ajo e pa një grua të moshuar. E moshuara në dorë mbante një farë. Gruaja e vetmuar i uroi mirëseardhje në shtëpi dhe ato hynë u futën brenda. Gruaja e moshuar e pyeti nëse kishte fëmijë. Ajo iu përgjigj se sa shumë dëshironte të kishte. "Nëse më jep pak bukë e pak ujë atëherë unë do t'ju bëj me fëmijë", i tha e moshuara. Gruaja e habitur menjëherë i solli ujë e bukë. E moshuara hëngri e piu derisa u ngop. Kur erdhi koha për të ikur, gruaja e moshuar ia dha një farë dhe i tha që ta ujiste çdo ditë.

"Natën vendose afër dritares dhe ylli do të ta japë dhuratën", i tha plaka duke dalur nga kasollja. Gruaja e vetmuar bëri ashtu siç i tha plaka. Pas disa ditësh lulja filloi të qelë dhe nga brenda saj doli një vajzë e vogël dhe e bukur. Gruaja kur e pa nuk u durua dhe filloi të qajë nga gëzimi me faktin se u bë nënë. Meqenëse vajza ishte e vogël sa një gisht vendosi ta quajë Gishtëz. Gruaja kujdesej çdo ditë për te, e ushqente, i qepte fustana dhe kështu ajo u bë shumë e lumtur në jetën e saj".

JETA KRASNIQI - KLASA E 8-TË

Nostalgjia

Para shumë kohësh jeta ka qenë mjaft e ndryshme nga ajo e sotmja ndërsa njerëzit kanë jetuar në kushtet më themelore të jetesës. Familja e gjyshit tim kishte rreth tetëdhjetë frymë që jetonin në një shtëpi. Në atë kohë, shumica e popullsisë ishte e përfshirë në punët e bujqësisë. Vajzat dhe gratë kishin për të bërë punët e shtëpisë, të kujdesen për bagëtinë dhe të kryejnë punët të tjera rreth shtëpisë. Gjyshërit më treguan se si janë rregulluar martesat atëherë. Më të vjetrit e familjes kanë vendosur për fatin e fëmijëve të tyre. Çifti nuk do të shihte njëri-tjetrin deri në ditën e dasmës. Gjyshja fliste se ishte shumë emocionuese sepse deri në ditën e dasmës ajo nuk do ta dinte se kush do të ishte bashkëshorti i saj. Gjithashtu gjatë asaj kohe njerëzit kanë pasur pak mjete për të komunikuar. Ata kishin komunikuar përmes letrave, shisheve, pëllumbave postierë e kështu me radhë. Gjyshërit e mi dhe shumë të moshuar të tjerë më kanë rrëfyer se si ishin gjërat shumë vite më herët. Atëherë e kuptova se sa e vështirë ka qenë jeta shumë vite më parë. Pra, ne duhet të jemi të lumtur me atë që kemi tani sepse një ditë mund të mbetemi pa asgjë.

ELDA SHEHU – KLASA E 7-TË

Gjarpëri i shtëpisë

Para shumë kohësh mendohej se në çdo shtëpi ekzistonte nga një gjarpër. Mendohej se rëndom ishin shumë të qetë dhe ishin mbi dy metra të gjatë. Njerëzit e shtëpisë e quanin Gjarpëri i shtëpisë. Thonë se këta gjarpërinj lëviznin apo ecnin lirisht nëpër shtëpi dhe askush nuk guxonte t'i lëndonte. Shpesh i gjenin të futur nëpër rroba, mbi mbulesa të tavolinës, në djepat e foshnjeve, nën jastëk të rrotulluar, si rrumbullak. Thonë se në vendin ku gjendej gjarpëri duhet lënë një kovë me qumësht dhe pas një kohe gjarpëri do të largohej nga ai vend, por nëse dikush i familjes e ngacmonte apo e mbyste gjarpërin, atëherë në atë familje ndodhte fatkeqësi, p.sh. digjej shtëpia, rrënohej pullazi apo vdiste dikush i familjes. Kjo ishte e gjithë legjenda që njerëzit e besonin, më rrëfeu stërgjyshja ime, dhe e gjithë kjo ishte e vërtetë.

PATRICIA KITAJ - KLASA E 9-TË

Vajza jetime

Na ishte njëherë e një kohë një vajzë e vogël që quhej Lule. Ajo ishte shumë e mire dhe shkonte në shkollë. Një ditë ishin mbledhur të gjitha vajzat e shkollës dhe secila po e tregonte nga një përrallë. Kur i erdhi radha Lules ajo nuk tregoi asnjë përrallë sepse nuk e dinte asnjë e shoqet i thanë se nëna do t'i bëhej lopë. Kur Lulja arriti në shtëpi kishte ndodhë një gjë shumë e çuditshme. Nëna e Lules me të vërtetë ishte bërë lopë! Babi i saj ishte martuar me një grua tjetër e cila ishte shumë e keqe dhe nuk e donte fare Lulen. Njerka e detyronte të bënte punë të rënda të cilat Lulja nuk mund t'i kryente, por këto ia bënte nëna e saj, që ishte bërë lopë. Një ditë njerka e kuptoi dhe kërkoi që ta prejnë lopën. Lulja e dëgjoi dhe shkoi me vrap t'i tregojë nënës së saj. Nëna i tha Lules të mos mërzitej dhe e porositi që eshtrat t'ia fusë në një gropë. Lulja bëri siç i tha e ëma por asnjë mrekulli nuk ndodhi. Kaloi një kohë e gjatë dhe Lulja një ditë shkoi te gropa ku i kishte lënë eshtrat e nënës së saj. Po qante mbi gropë kur u shfaq një zanë e bukur që i tha Lules të hapë gropën e të shikojë se çfarë do të gjejë. Ajo filloi të gropojë dhe në fillim gjeti një palë këpucë të bukura e pastaj filloi të gjejë më shumë gjëra, si edhe një fustan shumë të bukur. Lulja i veshi ato rroba dhe u stolis për bukur. Atëherë ajo shkoi në ballo që ishte bërë për nder të princit. Princi e pëlqeu shumë dhe vendosi të martohet me Lulen. Bashkë jetuan të lumtur përgjithmonë.

ARMELIND HALILI - KLASA E 9-TË

Mikpritja e mysafirëve

Në kohërat e vjetra ka pasur mjaft duke e zakone të cilat dallojnë shumë nga koha e sotme. Nga shumë rrëfime të të moshuarve, mbeta me shumë përshtypje nga mënyra e mikpritjes dhe respektit ndaj mysafirëve. Gjithçka fillonte nga ardhja e mysafirit. Në fillim mysafiri mirëpritej nga i zoti i shtëpisë dhe shoqërohej për në dhomën e burrave. Plaku i shtëpisë mendohej që ta bënte mysafirin të ndjehej sa më rehat. Dhoma e pritjes ishte e rregulluar me qilima e mindera të cilat punoheshin nga nuset e shtëpisë. Postaja (lëkura e deles) ka shërbyer si shtrojë për vendet ku uleshin. Në krye të odës ishte oxhaku i cili kur ishte moti i ftohtë mbahej gjithmonë i ndezur dhe rreth tij uleshin zakonisht të moshuarit. Në mure vendoseshin pushkët dhe instrumente si çiftelia. Në fillim mysafiri nderohej me duhan i cili në atë kohë kultivohej vetë dhe shoqërohej me kafe. Pastaj fillonin të bënin biseda të ndryshme për jetën e atëhershme derisa të vinte koha e darkës. Darka së pari shërbehej në dhomën e burrave e pastaj në dhomën e grave dhe të fëmijëve. Para fillimit të darkës bëhej larja e duarve që e shërbenin më të rinjtë e shtëpisë. Ushqimet ishin nga më të ndryshmet dhe përgaditeshin nga gratë më me përvojë që quheshin baçica, e servoheshin nga më të rinjtë. Atëherë mysafirët qëndronin disa ditë apo edhe vetëm deri në orët e vona të natës duke diskutuar, kënduar e luajtur lojëra të ndryshme popullore.

ALBINA VESELI - KLASA E 8 - TË

Rruga e gjyshes sime

Isha vetëm tre muaj kur më vdiq babai. Isha anëtarja e katërdhjetë e familjes sime. Mungesën e tij e ndjenë edhe të tjerët, jo nga pse e kishin dashur por pse ai kishte punuar shumë dhe tani të tjerët duhet të punonin shumë për t'i zëvendësuar punët që i kishte bërë ai. Tek ata njerëz nuk ekzistonte fjala "dashuri" se ishin njerëz pa ndjenja. Për ata ishin me rëndësi vetëm adetet e zakonet. Edhe fjalët më të ëmbla nuk i zbutnin zemrat e këtyre njerëzve, se ata në vend të zemrave kishin gurë. E kush ishin këta njerëz thua ti? Të afërmit e mi, pra, familja ime.

Kur i mbusha shtatë vjet më detyruan të bëja punët më të rënda. Asnjëherë nga tryeza nuk ngritesha e ngopur nga treza. Më pëlqente të shkollohesha e të bëhesha shkrimtare, por ishte thjesht një ëndërr e cila kurrë nuk do të realizohej. Nëse e përmendja fjalën shkollim, do të ndëshkohesha shumë sepse sipas tyre shkollimi është gabim, civilizim i tepruar. Arrita në moshën

15 vjeçare me të njejtat torturime. Një ditë pa ditur asgjë e pashë se po hynin në derë të oborrit disa njerëz që nuk i njihja. Qëndruan brenda një gjysëm ore. Gjatë asaj kohe unë isha duke punuar në arë. Punova shumë sa që duart nuk më mbanin më. Në atë moment u afrua xhaxhai dhe i buzëqeshur më tha: "Puno, puno sepse tani e tutje do të punosh në shtëpinë tënde, tek burri yt". Lotët më rrëshqitën në faqe. Nuk doja që xhaxhai im të m'i shihte lotët. As të qaja nuk guxoja. Xhaxhai më tregoi se mysafirët kishin ardhur për të kërkuar dorën time. Unë qëndroja e heshtur, nuk ndjeja asgjë, zemra ime nuk funksiononte më. Isha e gjallë në trup por në shpirt e vdekur. E si mund të marthoesha unë? Unë ende kisha një ëndërr të porealizuar, shpresoja se ndonjëherë do të arrija ëndërrën time e të bëhesha shkrimtare. Por jo, jo më. Xhaxhai qëndronte tërë kohën i buzëqeshur. Në fillim nuk e dija pse, por më vonë e kuptova. Njerëzit që më

kërkuan për nuse i kishin dhuruar shumë para. Ne jemi njerëz e jo objekte për shitje as për blerje. Erdhi edhe ajo ditë e mallkuar, më veshën një fustan të bardhë, në kokë një shami të kuqe. Ceremonia e dasmës zgjati 30 ditë, por për mua nuk mbaroi kurrë, ende e ndjej se është aty. Gjërat e këqija nuk harrohen asnjëherë. Më bënë nuse, vajza 15 vjeçare e dhëndri 35 vjeçar. Kaluan vite të tëra, e njëjta gjendje, i njëjti torturim. Gjëja e vetme që më bëntë të ndjeja kënaqësi ishin shkrimet e mia. Edhe pse nuk më shkolluan jam e lumtur që së paku e mësova shkrimin e leximin. Ëndërra ime ishte të shkruaja. Pas disa viteve martesë Zoti lëshoi mëshirë edhe te unë dhe më lumturoi duke ma dhënë dhuratën më të mirë në jetë, engjëllin tim. Ishte ndjenja më e mirë të bëhesha nënë. Kështu e kalova jetën time. Përjetova gjërat më të liga në botë. U ndjeva e poshtëruar, e tradhëtuar. Përjetova shumë dhimbje. Gjatë jetës sime vetëm njëherë

buzëqesha kur më lindi vajza ime. E rrita e shkollova e edukova mirë. Sot ajo bëri atë që nuk munda unë. U bë shkrimtare. Në këtë jetë asgjë nuk është e vërtetë, çdo gjë është e përkohshme. E vetmja e vërtetë që e dijmë sigurtë është vdekja, prandaj e kemi frikë vdekjen. Mos bëni gjëra të liga. Kam vetëm një mesazh. Mos u dorëzoni kurrë. Nëse ti nuk mund t'i ndihmosh dikujt të arrijë të realizojë ëndrrën e vet, mjafton të jesh përkrahës i atij që do ta realizojë”.

Kjo ishte historia e jetës së gjyshes sime.

ARTA KIROLLI – KLASA E 8-TË

TREGOI GJYSHJA SOFIJE KIROLLI

Shëngjergji

Shëngjergji është festa me të cilën njerëzit e kanë shënuar ardhjen e pranverës. Është besuar se nuk ishte mirë që para Shëngjergjit njerëzit të fusin lule në shtëpi. Kremtat e Shëngjergjit janë festuar për nëntë ditë dhe gjatë këtyre ditëve njerëzit shkonin nëpër tyrbe. Çdo tyrbe e ka ditën e veçantë kur është hapur për vizitorët dhe shumë njerëz shkonin aty. Natën e Shëngjergjit njerëzit shkojnë në fusha dhe marrin shelgje, lule e ujë. Atë natë e tërë familja qëndrojnë zgjuar duke kënduar, kërcyer dhe duke gatuar fli, një ushqim tradicional. Ditën e parë gjyshet ndeznin zjarr në oborr dhe me hithra ju preknin këmbët të gjithë anëtarëve të familjes. Kur zgjoheshin, ata duhej të kapërcenin zjarrin dhe të laheshin me ujin nga ena ku ishin vënë vezët e Pashkëve dhe shelgjet e lulet që i kanë marrë natën e Shëngjergjit. E kanë blerë një kingj (qengj) dhe e kanë prerë po atë ditë. Gjatë mëngjesit, anëtarët e familjes kanë ngrënë simite me qumësht dhe mishi nuk është ngrënë deri në darkë. Pjesën më të madhe të mishit e kanë falur për familjet e tjera.

QËNDRESA PAJAZITAJ – KLASA E 9-TË

TREGOI GJYSHI JAHË BERISHA

Tri vajzat

Njëherë e një kohë jetonte një burrë, i cili i kishte tri vajza. Vajza që e donte ai më shumë ishte e vogla se ajo ishte e pa mbushur sherr derisa ato dy të mëdhatë gjithmonë e kishin mendjen për sherr. Një ditë babai i tyre po shkonte në qytet dhe i pyeti secilën nga vajzat se çfarë dëshironin që ai t'u blinte. Vajza e madhe i tha unë dua një varëse me gurë diamanti, varësen më të shtrenjtë që mund ta gjente. Vajza e dytë kërkoi një fustan përrallor më të bukurin në qytet. E vajza e tretë kërkoi një mollë ku mund ta shihte tërë botën.

Vajzat e mëdha filluan ta tallnin të voglën për kërkesën sepse ishte e pamundur të shihje tërë botën në një mollë. Babai shkoi në qytet dhe i bleu çdo vajze dhuratën që kërkoi. Ai gjithashtu gjeti edhe një mollë ku mund ta shihje tërë botën. Dy vajzave të mëdha u dolën nga qejfi dhuratat e tyre për një javë, ndërsa vajza e vogël ishte e lumtur me mollën e saj të vogël ku ajo mund ta shikonte tërë botën. Ato i morën inat motrës së vogël dhe një ditë vendosën të shkojnë në pyll të mbledhin manaferra dhe i thanë edhe motrës së vogël të shkonte me to. Ajo ishte pa sherr dhe pranoi të shkonte. Kur u futën thellë në mal ato e vranë motrën e vogël. Ia morën mollën e trupin e motrës së tyre e varrosën në mes të pyllit duke besuar se askush s'do ta zbulonte varrin sepse askush nuk kalonte andej. Kur shkuan në shtëpi ato i thanë babait se motrën e vogël e kishin ngrënë ujqërit. Babai u helmua shumë në shpirt dhe nga ajo ditë nuk qeshte më. Kaluan ditë, javë e muaj dhe mbi varrin e vajzës së vogël u rrit një bimë. Një ditë prej ditës një bari kaloi andej pari dhe e morin një degë nga ajo bimë për të mbaruar një fyell. Kur filloi t'i binte fyllit ndodhi një gjë e çuditshme; fyelli këndonte vetë një këngë vajtuese e cila thoshte: "Motrat e mia të këqija më vranë dhe më varrosën këtu. I vetmi shërim për mua është ta spërkatni varrin tim me ujë". Bariu shkoi te princi dhe i tregoi për këtë gjë. Princi dha urdhërin që ta që spërkatnin varrin me ujë dhe ta sillnin vajzën në pallat. Bariu bëri si i tha princi dhe vajza u ngrit. Vajzën e vogël e dërguan në pallatin mbretëror dhe pasi që ajo ishte shumë e bukur, princi vendosi që të martohej me të. Para se të martohej princi urdhëroi që në pallat t'i sillnin babain dhe dy motrat e saj. Pastaj princi urdhëroi që vajzat e këqija t'i dënonin dhe nga ajo ditë ato do të bëheshin shërbëtoret e motrës së tyre, ndërsa babait i dha një shtëpi afër pallatit që ai ta takonte të bijën sa herë të dëshironte. Princi u martua me vajzën e vogël dhe bënë dasëm të madhe çfarë nuk ishte parë ndonjëherë dhe që nga ajo ditë jetuan të lumtur në pallatin mbretëror.

BLERTA BEKTESHI - KLASA E 6-TË

Geta në fshat

Në kohët e vjetra jeta e përditshme ka qenë e vështirë, por njerëzit kanë pasur më shumë dashuri për njëri me tjetrin. Ata janë marrë me bujqësi e blegtori, i kanë ndihmuar shumë njëri-tjetrit dhe të gjithë kanë ngrënë në një enë, jo veç e veç siç hahet sot. Qyteti ka qenë shumë larg dhe për të shkuar atje për tregti është dashur të bëjnë rrugë të gjatë, madje edhe të kalojnë natën në fshatrat që i kanë kaluar gjatë udhëtimit. Në kohët e vjetra, dasmat kanë zgjatur një javë dhe kanë filluar katër ditë para ditës së martësës së çiftit. Njerëzit janë argëtuar shumë dhe kanë luajtur shumë lojëra si lojën e kapuçave, kanë ngacmuar dhëndurët, gratë kanë veshur rrobat e burrave e burrat kanë veshur ato të grave dhe e kanë imituar njëri tjetrin. Kanë vallëzuar e janë argëtuar shumë. Në atë kohë dasmat janë bërë me flamuj dhe flamurin e ka mbajtur nipi i familjes. Kerrin e kanë mbaruar me thupra dhe e kanë mbuluar me qilim. Krushqit që kanë shkuar ta marrin nusen, në rast se janë takuar rrugës me krushq të tjerë janë vrrarë në mes vete. Është interesante të dëgjosh se si kanë jetuar në kohët e vjetra.

EDINA HOXHA - KLASA E 9-TË

TREGOI GJYSHI TAFIL XHEMALLARI

Thesi me lira

Kishin qenë njëherë tre shokë që i iknin drejtësisë. Mbasi u mërzitën duke qëndruar në mal vendosën t'i dorëzoheshin pashait². Shkuan te pashai dhe i thanë: "Pasha ne erdhëm dhe çka të duash mund të bësh me ne". Mbasi u dorëzuan vetë ai i fali dhe u tha të kërkojnë çfarë të donë. Njëri i tha pashait: "Unë kam dëshirë të martohem me vajzën tënde" e tjetri i kërkoi një thes me lira. I treti i tha: "Unë nuk dua asgjë prej teje veç çka të më japë Zoti". Pashai i përcolli hajnat dhe iu dha secilit çka kërkuan; njërit ja dha vajzën, tjetrit thesin me lira e të tretit nuk i dha asgjë se nuk kërkoi gjë. Mirëpo pashait i erdhi shumë inat që njëri prej hajnave nuk kërkoi asgjë prej tij. I urdhëroi dy shërbëtorë që t'u dalin përpara hajnave dhe atë që e shohin vetëm ta vrasin. Dy shërbëtorët i morën armët dhe u dolën në pritë hajnave tek një urë. Duke shkuar rrugës ai që e mori thesin me lira i tha atij që s'mori gjë "A mund të më ndihmosh pak se jam lodhë"?

Shokut iu dhimbs se thesi ishte i rëndë dhe ia mori t'i ndihmojë. Kur arritën të ura krisi pushka dhe u vranë ai që e kishte marrë vajzën e pashës dhe ai që ishte pa thes. Kështu i mbetën thesi me lira dhe vajza e pashait atij që s' kishte kërkuar gjë. Ai e mori nusen dhe shkoi në pyll ku e mbaroi një kasollë sa për të jetuar ata të dy për një kohë. Pas disa vitesh e ndërtoi një shtëpi të madhe dhe i doli zëri si një njeri i pasur. Kur dëgjoji për të pashai, që tashmë ishte bërë mbret, i çoi fjalë dhe e thirri. E bija e pashait, që ishte gruaja e tij i përgatiti ushqime që e dinte se i pëlqenin të atit, për t'ia dërguar. Kur i shijoi pasha ushqimet, u çudit sepse e dinte që vetëm e bija dinte t'i përgadisë. Atëherë ajo i erdhi pranë dhe ia tregoi tërë historinë të atit. Kur mbreti e dëgjoji rrëfimin, i mori të dy burrë e grua dhe i dërgoi në vilajetin e tij. Aty iu ndërtoi një shtëpi të madhe dhe dhëndrrin e bëri pasha të atij vendi.

2. Pasha ishte titull i lartë ushtarak në Perandorinë osmane.

ELIZA ELSHANI - KLASA E 6-TË

TREGOI GJYSHJA FETIJE KOLGEGI

Miku i mirë shihet në ditë të vështira

Ishte një djalosh i cili e kishte nënën të sëmurë dhe shërimi i saj kushtonte shumë e djaloshi ishte i varfër. Një ditë ai ra në mëdyshje: ose ta linte nënën të vdesë ose të hynte të punontë punë të rënda fizike. Paga për punën ishte e vogël dhe ai e dinte se s'kishte shumë kohë prandaj e la punën që e gjeti. E kishte një shok që ishte i pasur por ishte zemërligë. Djaloshi e dinte se e vetmja zgjidhje i kishte mbetur të vidhte shokun e tij dhe këtë ta bënte natën vonë. Kur të gjithë ranë të flenë djaloshi hyri fshehurazi në shtëpinë e shokut të tij dhe vodhi para, të cilat i mjaftonin për shërimin e nënës. Nëna u shërua, por djaloshi u ndje shumë i penduar që e kishte vjedhur shokun. Kështu ai filloi të punojë shumë që t'i tubonte paratë dhe t'ia kthente shokut. Pas një kohe arriti t'ia kthejë paratë shokut por ai e futi në burg për hajninë që kishte bërë. Pas tre vjetësh shoku i pasur e kuptoi që i varfëri i kishte vjedhur paratë për shërimin e nënës dhe i erdhi shumë keq që e kishte burgosur. Për këtë ai i kërkoi falje dhe e liroi. Edhe djali i varfër si zemërbardhë që ishte e fali për burgimin që ia kishte bërë dhe prej atëherë e vazhduan miqësinë duke i dalë në ndihmë dhe e mirëkuptuar njëri-tjetrin.

ARLIND TELAKU - KLASA E 6-TË

TREGOI GJYSHI AGIM TELAKU

Nastradin Hoxha

Na ishte njëherë Nastradin Hoxha i cili jetonte në një qytet ku sundonte mbreti. Fjala u përhap se Nastradin Hoxha po i gënjente e mashtronte njerëzit. Ky lajm mori dhenë dhe arriti edhe deri te mbreti. Atëherë mbreti dërgoi njërin nga korrierët e tij më besnikë që të shkonte dhe t'ia sillte Nastradin Hoxhën që të mësonte se pse ai e gënjente dhe e mashtronte popullin. Korrieri shkoi te vendi ku jetonte Nastradini dhe i tregoi që e ftonte mbreti për të kuptuar se pse po e mashtronte dhe gënjente popullin. Nastradini e mori gomarin dhe u nis për te mbreti. Kur mbërriti atje mbreti e pa nga dritarja dhe tha me vete se do ta zinte Nastradinin në pozitë të palakmueshme. Kur Nastradini hyri brenda e pyeti mbretin : "O Lartmadhëri, pse më keni ftuar këtu". Mbreti i tha se e kishte ftuar që ti tregonte se kishte marrë vesh që Nastradini po i gënjente e mashtronte njerëzit. Nastradini ju përgjeggj : "Kjo nuk është e vërtetë". Mbreti i tha: "Nëse nuk mund t'i përgjigjesh tri pyetjeve që do t'i parashtrroj unë, atëherë do të dënoj shumë rëndë por nëse mund të përgjigjesh atëherë do të liroj të shkosh në shtëpi".

"Sa yje ka në gjithësi? ", e pyeti mbreti Nastradinin.

Nastradin Hoxha mendoi dhe tha: Në gjithësi ka yje aq sa ka qime gomari im në trupin e tij!

I befasuar me përgjigjen mbreti tha: "Në rregull, tani do ta shtroj pyetjen e dytë. Ku është mesi i botës? "

Nastradini mendoi pak dhe tha: "Aty ku jam unë, aty është mesi i botës".

Mbreti sa s'luajti nga mendtë dhe i tha: "Si është e mundur kjo? "

Nastradini u përgjeggj: "Nëse nuk është e mundur atëherë merre një metër dhe mate".

Mbreti i tha: "Mirë tani do ta parashtrroj pyetjen e tretë: Sa qime i ka mjekra ime? "

Nastradin Hoxha u përgjiggj: "Ti ke qime në mjekrrën tëndë aq sa ka gomari im në bishtin e tij". Mbreti tha me vete se nuk mund ta zinte ngusht Nastradin Hoxhën dhe u detyrua ta lëshonte të shkojë në shtëpi.

ARIJAN SHEHU – KLASA E 9-TË

TREGOI GJYSHJA BELMA GJINALI

Bariu në mal

Një ditë një bari mblodhi të gjitha dhentë e fshatit që ti dërgonte në kulloso. Atë ditë me vete mori edhe fyellin dhe një çantë me ushqim. Sa mbërriti në afërsi të kullotave u ul në një shkëmb ku pushoi pak dhe e nxorri ushqimin nga çanta që ta hajë. Delet kullosnin e qengjat vraponin nëpër kulloso. Kur bariu gjeti një lis u ul afër tij. Prej mërzisë që s'kishte ç'të bënte e mori fyellin dhe fillojë të luajë me të. Luajti mjaft gjatë dhe dikur u mërzit. Papritur i ra ndërmend që të gënjejë gjithë fshatin se është afruar ujku tek dhentë. Filloi të bërtiste: "Ndihmë! Ndihmë, erdhi ujku!". Fshatarët vrapuan me armë të mbysin ujkun. Kur erdhën fshatarët ai filloi të qeshë dhe u tha se kishte bërë shaka. Fshatarët u kthyen të dëshpëruar. Pas një kohe ai e përdori prapë të njejtën gënjeshtër dhe fshatarët fituan bindje që ai është gënjeshtar e nuk mund t'i besojnë. Një ditë ujku iu afrua vërtetë kopesë së dhenve dhe bariu bërtiti sa mundi për ndihmë, por askush nga fshatarët nuk i erdhi. Shumë dele përfunduan në barkun e ujkut. Bariu u kthye në fshat me dhimbjen që pati për dhentë. Kështu kurrë nuk duhet të gënjejmë sepse pastaj edhe kur e themi të vërtetën nuk do të na besojë kush.

ANDRRA GJINALI – KLASA E 9-TË

Babai dhe djemtë e tij

Një baba kishte tre djem, secili më dembel se tjetri. Kur e ndjeu se po i afroreshin çastet e fundit të jetës, i thirri pranë vetes të tre djemtë dhe u tha: "Bijtë e mi, unë po largohem nga kjo jetë, por përpara se të mbyll sytë për herë të fundit, dua t'ju them se lart në vreshtë e kam fshehur një qyp me flori por nuk e mbaj në mend vendin e saktë". Pas vdekjes së babis të tre djemtë nuk dinin si t'i bënin ballë jetës. Njërit prej tyre iu kujtua qypi me floring që babai u kishte thënë se e kishte fshehur në vreshtë. Filluan ta kërkojnë kudo nëpër vreshtë por nuk e gjenin dot. Kërkuan një ditë, dy ditë, shumë ditë dhe prapë nuk e gjetën që nuk e gjetën. Kur nuk kishin lënë asnjë skaj të vreshtës pa e kërkuar, i humbën shpresat dhe u dëshpëruan shumë. Kaluan muaj dhe erdhi vjeshta, stina e frutave. Vreshta si asnjëherë tjetër po thyhej nga rrushi. Një bereqet i tillë nuk ishte parë e nuk ishte dëgjuar kurrë. Të tre djemtë e mbledhnin rrushin për çdo ditë dhe e çonin në treg. Dita ditës, poçja e tyre e zbrazur mbushej me monedha të arta. Të tre djemtë e kuptuan se babai nuk i kishte gënjyer. Puna është flori.

BARDHA ELEZKURTAJ – KLASA E 8-TË

Mbreti lakuriq

Na ishte njëherë një mbret i një mbretërie të madhe. Ai sundonte aq mirë saqë vendasit e donin shumë. Një ditë ai mendoi që të ndërronte rrobaqepësin e tij, duke e bërë një shpallje që ai që do t'i qepte rrobat më të mira për mbretin do të merrte shumë para. Ai kishte urdhëruar që qepja e rrobave të bëhej me fije ari. U paraqitën dy rrobaqepës të cilët dukeshin mjeshtër të mirë por në të vërtetë ata qenë hajdutë. Kur filluan me qepjen, mbreti u dha një dhomë ku ata duhej të rrinin mbyllur një jave derisa t'i qepnin rrobat. Ata në të vërtetë vetëm bënë sikur qepnin sepse as që qepën gjë. Erdhi dita kur mbreti duhej të vishte rrobat e reja dhe kur ai doli para popullit të gjithë u shtangën. Askush nuk guxonte të fliste sepse, siç thonin, ata që nuk mund t'ja shohin rrobat mbretit janë budallenj. Kështu askush nuk guxoi të fliste se mbreti ishte pa rroba fare, ishte lakuriq. Këtë guxim e pati vetëm një vajzë e vogël, e mbesa e rrobaqepësit të vërtetë të mbretit. Ajo bërtiti dhe filloi të qeshë me të madhe. Pasi që e shikoi veten në pasqyrë mbreti e kuptoi që ishte lakuriq dhe menjëherë u kthye në kështjellë. Të dy rrobaqepësit ikën duke i marrë me vete të gjitha fijet e arit, kurse mbreti urdhëroi rrobaqepësin e tij të vjetër që të vazhdojë t'ia qepë rrobat e tij.

ARTA RASHICA - KLASA E 7-TË

TREGOI GJYSHJA NEFISE RASHICA

Ditët e plakave

Në kohë të lashta (siç tregojnë të vjetrit) muajt e vitit janë numëruar ndryshe. Atëherë më i shkurti ndër të gjithë muajt ka qenë muaji i marsit, muaji i parë i pranverës. Njëzet e tetë ditë i kishte pasë muaji mars kurse shkurti tridhjetë e një. Nëse doni ta dini si ka ndodhur kjo, dëgjoni tregimin e gjyshes sime.

Në një shtëpi të vogël jetonin në vetmi një plak e një plakë pa asnjë fëmijë. Tërë pasuria e tyre ishin disa dhi. Kur dilte pranvera, e linin kasollën, i merrnin dhitë dhe dilnin në male. Ata vendoseshin në stan dhe bashkë me dhitë e kalonin tërë verën. Prej pranverës deri vonë në vjeshtë bashkë me dhitë rrinin në bjeshkë. Kur vini ditët e ftohta në stan, ata të dy bashkë me dhitë ktheheshin në kasolle dhe e kalonin dimrin, derisa të kthehej prapë moti i mirë. Zakonisht në bjeshke dilnin në mes të prillit dhe rrinin deri në fund të shtatorit. Por një vit, marsi qe shumë i butë në ditët e fundit. Bora kishte pushuar, ishte ndalë të ftohtit dhe acari e livadhet ishin mbushur me luleborë. Kënga e zogjve dëgjohej gjithkrah dhe marsi ishte shumë i këndshëm. Kur plaka e pa këtë mot të mirë, i tha plakut: "Na punoftë nafaka, e t'i lëshojmë dhitë në bjeshkë". Pa u menduar shumë gjatë i vë dhitë përpara dhe u nisën natën. Ishte nata e fundit e marsit dhe vetëm edhe pak orë kishte për të ardhë prilli. Rruga po u shkonte mirë, derisa u ngjitën në një breg. Aty plaka filloi ta ngacmojë plakun: "Çka të zinë ke që rri i zymtë o plak? Pse rri kaq i mrrrolun?". Plaku ia ktheu se po ndihet i frikësuar sepse ishin ngutur dhe nisur herët e kishte frikë që po kthehej bora dhe era e tërbuar. Plaka e talli duke i thënë se erdhi prilli dhe s'kishte arsye të frikësohej, madje edhe e mallkoi marsin duke i thënë "E thefsh qafën o mars i shkretë! Tërci, tërci mars i vështirë, në prill dola shëndosh e mirë!". Marsi e dëgjoi dhe shumë u zemërua. I kërkoi tri ditë hua shkurtit, të cilin dikur e quanin fror, ku i tha: "Fror o vlla, a m'i jep dy ditë hua ta ngrij plakën me çka ka?". Atëherë fryu një erë me stuhi dhe i la të shtrirë në bjeshkë plakun e plakën bashkë me dhi. Që nga ajo ditë ditët e fundit të marsit quhen "Ditët e plakave". Porosia e kësaj përralle është se kur e synojmë ndonjë punë duhet ta mendojmë mirë dhe se nuk duhet të flasim me nxitim fjalë të pamira.

Djali gjarpër

Na ishin dy pleq të vjetër që nuk kishin fëmijë. Një ditë ata i luten Zotit që t'u falë një fëmijë me lutjen: "Edhe gjarpën n' koftë veç evlad me kanë!". Kështu Zoti iu falë pleqve një fëmijë gjarpën, të cilin plaka e rriti duke e mbajtë në gji për 15 vjet. Pas 15 vjetësh djali ju tha prindërve: "Ose do të më më martoni ose do të ju kafshoj". Plaku e mori kalin dhe doli ta kërkojë një çobaneshë. Rugës e takoi një vajzë që ruante delet. Ajo e pyeti plakun se çfarë halli kishte dhe ai i tregoi që po kërkonte një nuse për djalin që e kishte gjarpër se përndryshe do t'i hantë atë bashkë me plakën. Vajza që e dinte se gjarpëri ishte evlia (shenjti) i tha të shkonte në një shtëpi që e dinte se kanë shumë vajza. Në të vërtetë ajo kishte qenë shtëpia e të atit të vajzës. Plaku shkoi në atë shtëpi ku e ftuan për drekë. Pas drekës plaku i tha të zotit të shtëpisë se kishte ardhë t'ia kërkojë një vajzë për nuse. Ai i tha se do të pyesë vajzën nëse pranon. Vajza pranoi dhe i ati ia uroi nusen babait të djalit gjarpër. U morën vesh që dasma të bëhet pas pesëmbëdhjetë ditësh. U bë një dasëm e madhe. Djali gjarpër shkoi vetë ta marrë nusen dhe u priu krushqve. Rugës i takoi disa fëmijë që i ruanin lopët, të cilët i thanë nuses: "Ah, e mjera ti që po martohesh me gjarpërin. Ai do të të hajë!". Vajza iu dha atyre bombona dhe i uroi të rriten. Krushqit e dërguan nusen në shtëpinë e re. Qëlloi nata e Bajramit dhe të nesërmen ishte festa e Bajramit. Prindërit qenë shumë të gëzuar që e martuan djalin. Ditën e Bajramit, derisa zgjohet, gjarpëri e heq lëkurën dhe nga gjarpëri del një djalë shumë i bukur që shkëlqente. I ati i thotë: "Eja me mua ta falim Bajramin, por mos i trego askujt që je djali im". Kur djali doli në qytet të gjithë habiten nga bukuria e tij. Ai shkoi në xhami të falë Bajramin me të atin. E ëma e djalit thotë: "E lumja unë çfarë djali më paska falë Zoti dhe nuk do t'ja lë këtë lëkurë gjarpëri ta vesh prapë sepse ai si njeri po bën dritë nga bukuria!". Ajo e mori lëkurën dhe ia hodhi në oxhak, e djali duke e falë Bajramin, e lëshoi shpirti dhe vdiq.

RAID LATIFI – KLASA E 6-TË

TREGOI GJYSHJA ZEJNEPE RRUSTEMI

Kismet

Gjyshja ime kishte pasur problem me lindjen e fëmijëve. Ajo i ka lindur shtatë fëmijë, të cilët vetëm ditën e parë i jetonin dhe pastaj i vdisnin. Ky është tregimi i saj. Njëherë kur gjyshja ime ishte shtatzënë i erdhi një fqinje dhe i tha: “Kur të lind fëmija duhet ta marrësh e ta nxjerrësh në rrugë, edhe kush kalon andej pari duhet t’ja presë këthizën”. Gjyshja ime i tregoi të shoqit dhe ata u pajtuan që t’ja bëjnë foshnjës atë provë. Erdhi koha e lindjes dhe lindi djalë. E morën fëmijën e nxorrën në rrugë, siç i kishte thënë ajo gruaja, dhe prisnin cili nga kalimtarët do të ndalej. Kaloi një grua të cilën e ndalën dhe ia treguan historinë. Ajo ishte një grua rome e cila pranoi që foshnjës t’ia prejë këthizën. E morën djalin dhe e dërguan në shtëpi. Gruaja rome ia preu këshizën dhe beben e pagëzoi me emrin Enver. Ajo u bë ndrikulla e foshnjës dhe e pranuan si anëtare të familjes. Daja im u rrit dhe u bë profesor i edukatës fizike. Pas dajës, gjyshja ime e lindi edhe një vajzë që ishte nëna ime dhe më vonë edhe një djalë. Kështu gjyshës sime i jetuan të gjithë fëmijët, të cilët u rritën e krijuan familje. Gjyshja ime ka qenë shumë e lumtur për fëmijët e saj.

VJOSA ZAITI - KLASA E 6-TË

TREGDI GJYSHI ZAIT ZAITI

Kujtimet e gjyshit

Gjyshi im ka lindur në një lagje buzë lumit Ibër ku ka qenë edhe një mulli shumë i vjetër, i cili ishte ndërtuar shumë vite para se të lindte gjyshi im. Në atë mullë ka punuar një mullis të cilin të gjithë e thërrisin të gjithë Babo. Ai ka qenë shumë njeri i mirë. Si e kujton gjyshi atë kohë “Kur ai ishte i disponuar na linte të luanim fshehtas në mullë, të kërcenim nëpër dërrasa dhe të mbaronim raketa prej letre, të cilat i gjuanim në lumë prej mullirit. Mulliri ka pasur një qekërk (rrotë e mullirit) në të cilin ne sillleshim. Në atë qekërk ka pasë shumë enë të cilat e mbanin ujin. Ato enë ishin shumë të vjetra dhe e lëshonin ujin me të cilin ne lageshim. Kur të shkonim në shtëpi ishim qull me rroba të lagura e nëna na bërtiste se pse ishim lagur. Kur mullisi nuk ishte i disponuar ai na ndiqte dhe nuk na linte të luanim në mullë”.

Në lagjen ku ka jetuar gjyshi ka qenë edhe një klub i lundruesve me kajakë (kajaku – varkë e gjatë afër 4 metra në ku mund të uleshin një a dy lundrues). Këta kajakë ishin shumë të bukur dhe me ngjyra të ndryshme. Ato varka lëvizinin shumë lehtë dhe shumë shpejtë. Notuesit garonin në mes vete se kush do të dalë i pari. Ndonjëherë ata rrotulloheshin dhe binin në ujë. Derisa ata garonin, në të dy anët e lumit Ibër dilnin shumë njerëz dhe i shikonin lojërat e tyre në ujë. Në mes tyre ishte edhe gjyshi im i cili ishte zbatimur derisa i përcillte këto lojëra. Përballë shtëpisë së gjyshit ishte edhe një park i madh në të cilin ai shpesh shkonte për piknik së bashku me familjen por edhe të lunate me fëmijë e tjerë.

ENIS ÇOLAKOVIĆ - KLASA E 8-TË

Fëmijëria e gjyshit

Unë jam Enis Çolaković, nxënës i klasës së tetë në shkollën fillore "Bedri Gjinaj". Do të ju tregoj për jetën e gjyshit tim. Kur e pyeta të më rrëfente diçka të bukur nga jeta e tij, ai filloi: "I kujtoj ato ditë kur takova gjyshen tënde. Ajo ishte shumë e bukur e në atë kohë nuk ishte si sot kur njerëzit krekosen për pasurinë e makinat. Pastaj ka pasur më shumë respekt për njëri tjetrin, e në ditët e sotme një fëmijë mund ta fyejë secilin në sy. Kam pasur një fëmijëri shumë të vështirë. Ne ishim shumë të varfër e babai im vështirë se fitonte ndonjë para për të na ushqyer, sepse nëna jonë na kishte rritur me vështirësi por na edukoi më së miri. Ajo ka punuar shumë, madje për së tepërmi. Ne ishim shumë, gjashtë fëmijë, pesë vëllezër dhe një motër. Babai më detyronte të punoja. Kam punuar nga mosha 6-vjeçare e tij e deri sa kam bërë 19 apo 20 vjeç. Ai nuk më detyronte vetëm mua të punoj por edhe të tjerët. Sa here të më kujtohen vitet e mia të fëmijërisë, lotët e mi fillojnë të rrjedhin në fytyrën time të vjetër. Gjyshen tënde e takova kur kisha 20 vjet. Unë kam qenë me të në fakultet. Më pëlqente ajo. Më pëlqenin gërshetat e saja të trasha. Kur e kuptova se babai im she babai i saj ishin miq të ngushtë unë u bëra mik me të. Atëherë kur babai im e kuptoi se ne e pëlqejmë njëri tjetrin, ai na martoi". Gjyshi im ishte i kënaqur me jetën e tij, edhe pse fëmijërinë e kishte të vështirë. Kur ai u takua me gjyshen time gjithçka i kishte shkuar për së mbari. Unë kënaqem kur dëgjoj rrëfime e anekdota nga jeta e gjyshit tim.

AMINA JUKOVIĆ - KLASA E 8-TË

Gjyshja ime

Quhem Amina Juković. Jam nxënëse e klasës së tetë në shkollën fillore "Bedri Gjinaj". Unë do të ju tregoj për gjyshen time dhe rreth një rrëfimi shumë interesant nga rinia e saj, por në fillim do t'ua përshkruaj gjyshen.

Gjyshja ime është një person shumë i mire dhe mjaft interesant. Për mua ajo është një nënë e dytë. Ajo quhet Remza dhe është 72 vjeçare. Gjyshja është trupvogël, sygjelbër dhe ka një ten të bardhë të butë si mëndafshi. Që nga rinia e saj e deri më sot ajo mban shami në kokë edhe pse në rininë e saj kishte flokë të zeza e të gjata, shaminë nuk e hoqi.

Gjyshja jeton në Sjenicë dhe më vie keq që nuk mund ta shoh çdo ditë, ta përqafoj, ta puth. Pavarësisht largësisë, unë e dua atë dhe kur e përqafoj nënën time unë e ndjej aromën e gjyshes.

Nëna më tha se gjyshka ka qenë shumë e bukur kur ishte e re. Por ajo ishte edhe një nënë e rreptë. Gjyshja i ka tre fëmijë dhe shtatë nipër. Ka vetëm një mbesë, mua. Pë atë më do si vajzën e saj. Gjyshja nuk vjen shpesh sepse është e moshuar.

Kur isha e vogël, sa herë që shkoja në Sjenicë kam fjetur me gjyshen time. Para se të shkonim për të fjetur, ajo gjithmonë më tregonte ndonjë përrallë ose tregim nga rinia e saj. Përrallat ne nuk ishin aq interesante sa tregimet e saj.

Gjyshja ime më së shumti fliste se si është jetuar në kohën kur ka qenë e re. Në këto histori ajo krahasonte mënyrën e jetesës së sotme. Natyrisht, ne të dyja vinim në përfundim se ka një ndryshim drastik. Unë kam qenë shumë e interesuar se si vajzat jetonin në atë kohë. Gjyshja më tregonte se vajzat atë kohë nuk shkonin në shkollë, por vetëm fëmijët meshkuj. Djemtë kishin të lejuar shkollimin. Vajzat kanë qëndruar në shtëpi dhe janë marrë me punët e shtëpisë dhe punë krahu. Ato është dashur të dëgjojnë baballarët e tyre, nënat, vëllezërit dhe të bëjnë çfarëdo që thonë ata.

Vajzat nuk janë lejuar të shprehin mendimet e tyre e as nuk ishte e rëndësishme se çfarë ato dëshironin. Ato kanë mundur të shkojnë në panairë e në festa të ndryshme, natyrisht të shoqëruara nga ndonjë pjestar i familjes.

Se për kë do të martoheshin kanë vendosur prindërit. Vajzat është dashur që të dëgjojnë pa folur asnjë fjalë. Edhe gjyshja ime ishte një nga ato vajza.

Pas kësaj historie gjyshja më tha, "Falemnderit Zotit që ajo kohë ka kaluar".

30 Tani vajzat janë të barabarta me meshkujt në të gjitha fushat.

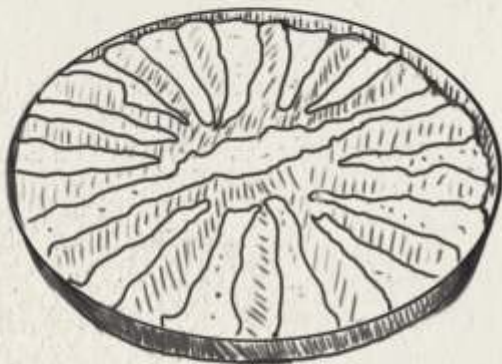

FJOLLA DAKU - KLASA E 6-TË

Riti i martesës

Dasmat tek ne ishin shumë interesante dhe zgjatnin përafërsisht 4 ditë. Pas 4 ditëve familja e dhëndërit shkonte dhe e merrte nusen me kali nga shtëpia e babait të saj. Nuset kur shkonin te burri i bënin duart me sherbet dhe e lyenin derën tri herë me të. Ato vendosnin në prag të derës një kuletë me para, me besimin që gjithmonë të kishin para dhe të bëheshin të pasur. Kur hynte në shtëpi, nusja niste me këmbën e djathtë, që gjithçka të shkonte mbarë. Nuset ia vendosnin tri bukë mbi kokë dhe i thonin të ulej mbi tri kapela. Nuset visheshin me një lloj të dimijave, materiali i të cilave njihej si kumash, pra dimi kumashi e në kokë mbanin shami të njohura si hotos. Plakat vishnin një lloj të dimijave që i thonin pshillak dhe në kokë mbanin shamija të zbukuruara. Zakoni ishte që nusja të ulej në një karrige të mbuluar me çarçaf të bardhë. Nuset kur vinin në shtëpinë e burrit e sillnin me vete pajën, të cilën e kishin punuar vetë. Të nesërmen pas ditës së martesës mbahej dita e grave, ku vinin vetëm gratë, të cilat e këndonin nusen me këngë të ndryshme popullore. Pasi kryhej dasma, nusja bënte punët e shtëpisë apo lante rrobat. Ato, punonin punime të ndryshme me gjilpërë, kurse plakat bënin çorape, jelekë e shumë veshje të tjera. Atëherë zakonet ishin që nusja të dëgjonte burrin dhe të mos ja kthente fjalën, sepse burri gjithmonte kryesonte në shtëpi. Nuset shkonin shumë rrallë për ta vizituar familjen sepse nganjëherë ishin shumë larg dhe nuk mund të shkonin. Por kur shkonin ato udhëtonin me kali dhe rrinin zakonisht dy javë sepse atëherë nuk kishte vetura dhe udhëtimi nuk ishte i lehtë.

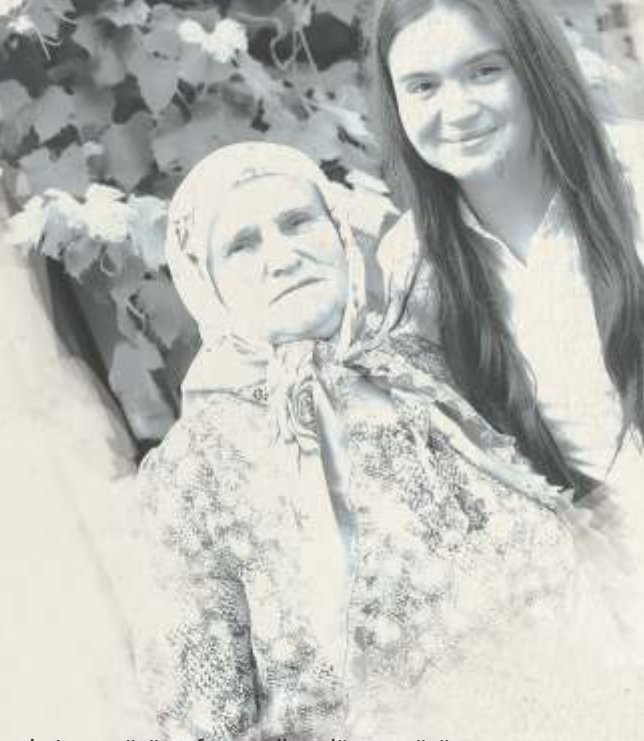
ALTINA KORÇA - KLASA E 8-TË

Gatesa e traditës

Një ditë u ula pranë gjyshes sime të dashur dhe filluam të bisedonim. Ajo filloi të më tregojë se si ndër ushqimet më të preferuara dhe ndër ato më të hershme tonat, ishte flija. Flija ishte një ushqim tradicional i përgatitur me miell, ujë, tlyen, ujë dhe krem djathi. “Moj bija ime e dashur, flija ka qenë një ndër ushqimet e preferuara në sofrën e familjes sonë. Gjithherë duhej ditur ta përgadisim dhe jo gjithkush dinte ta përgatiste mirë. Para përgatitjes së brumit duhej ndezur zjarrin. Pastaj duhej përgaditur brumin duke i shtuar secilin përbërës në masë të caktuar. Pastaj vinin rendet e flisë. Në tepsi renditeshin me lugë rendet e brumit, njëherë në mes e pastaj përreth mesit. Pas secilit rend duhej mbuluar tepsia me saç³, i cili duhej të mbulohej me prush nga zjari kështu që saçi i nxehur të piqte rendin e flisë në tepsi. Pastaj vazhdohej në mënyrë të njejtë edhe me rendet e tjera. Kjo renditje e gatimit të flisë, në fillim në mes e pastaj rretheve, e kishte kuptimin se në fillim duhet t'ja servojmë familjes sonë e pastaj rrethit të jashtëm”.

Kjo mënyrë e përgatitjes së flisë ishte trashëguar nga shumë breza. Gjyshja ime e kishte trashëguar nga nëna e saj, ajo nga e saja, e kështu me radhë. Gjyshja ime ishte shumë e lidhur me familjen dhe secilin gatim e niste nga mesi, duke shërbyer së pari familjen e saj. Sipas saj gjithçka niste nga familja. Familja është gëzimi, familja është shtëpia. Këtë edukatë ajo e vazhdoi edhe tek fëmijët e saj, sidomos tek vajzat, dhe mua kjo më pëlqeu pa masë. Mua më pëlqejnë tregimet e saj, që i ka mësuar nga nëna e nga gjyshja e saj, ashtu siç edhe ajo m'i mëson mua ashtu siç edhe unë do t'ua përcjell brezave që vijnë pas meje. E sot unë ndjej kënaqësi që i tregoj rrëfimet e saj, sepse kështu ndihem më afër saj.

3. Saç – një kapak i madh i metalit që e mbulon tepsinë, në të cilën më parë është vendosur brumi i papjekur i flisë. Mbi saç vendosen kongjiit e zjarrit të cilët e nxehjnë shumë kapakun,

DEA FETIU - KLASA E 6-TË

TREGOI GJYSHJA NESRETE SADA

Dhëmbi i parë

Një ditë e vizitova gjyshen dhe i kërkova të më tregonte për ndonjë zakon që kishte të bënte me jetën e tyre shumë vite me përpara. Ajo më tha: "Po të tregoj për zakonet që e kishim kur fëmijëve u dilte dhëmbi i parë. Së pari personi që ia shihte i pari fëmijës dhëmbin e parë ishte zakonet që t'ia blente fëmijës një dhuratë. Pastaj si shenjë gëzimi ftonim mysafirë për drekë apo darkë dhe e festonim dhëmbin e parë. Zakonisht të ftuarit ishin gjyshja, hallat, tezet e gra të afërme të tjera që kishim në rrethin familjar. Zakoni e donte që përpos gjellëve kryesore të përgatitej edhe një specialitet ushqimor nga brumi që ne e quanim krelanë, që pasi piqet copëtohet në pjesë të vogla. Pasi të hahej dreka ose darka, pra gjellët kryesore që kishin përgatitur, pastronim pjatat nga tavolina dhe e ulnim fëmijën në mes të tavolinës. Dikush i mbante tepsinë me krelanë mbi kokë dhe të gjithë mysafirët e merrnin nga pjesë për ta ngrënë. Pasi ta largonin tepsinë nga koka e fëmijës u servonim mysafirëve që ta hanin pjesën e mbetur. Më pastaj në një tabak vendosnim mjete të punës si gërvanë, darë, laps, krehër, unazë apo zinxhir ari dhe i ofronim fëmijës që të zgjedhte dhe të merrte ndonjërin nga mjetet që e tërhiqte më shumë. Pasi fëmija e zgjedhte mjetin e dëshiruar, gratë thonin se çfarë profesioni fëmija do të merrte në të ardhmen. P.sh. nëse e merrte lapsin ai do të bëhej njeri i shkolluar dhe i ditur, nëse merrte gërvanë ai do të merrej me zejen e flokëtarit apo të rrobaqepësit, nëse e merrte unazën apo varësen e artë, do të bëhej pasanik, artar, argjendtar apo nëse i merrte darët do të bëhej mjeshtrë". Pasi të përfundonte kjo ceremoni atëherë ndeja vazhonte deri në orët e vona me shërbimin e mysafirëve me kafe, çaj dhe ëmbëlsira. Secili nga mysafirët e pranishëm i sillnin fëmijës dhurata dhe kështu i gëzoheshim dhëmbit të parë të fëmijës.

BESARTA IDRIZI - KLASA E 6-TË

TREGOI GJYSHJA MEJREME IDRIZI

Kanagjeqi

Gjyshja më ka treguar se përpara dasmat zakonisht fillonin të enjten. Në familjen e nuses organizohej një natë vetëm për vajzën që po shkonte nuse. Kjo natë tek ne quhet kënxheq, që e kishte marrë emrin prej ceremonisë së vënies së kënasë. Këtë natë nusja i mblidhte shoqet e veta dhe femrat nga farefisi i saj. Atë natë nusja vallëzonte, vishej me fustana solemn dhe i mirëpriste vajzat që vijnë nga ana e familjes së burrit. Varësisht nga dëshira dhe mundësitë që i ka familja e vajzës shtrohej darkë për të ftuarit. Nga fundi i ceremonisë vajza nuse i vishte dimitë dhe e vënte në kokë shaminë e kuqe. Ajo uej në një karrigë derisa vajzat e tjera uleshin rreth saj e këndonin këngë që e bëjnë nusen të qajë. Pastaj kunata e saj e merrte një lirë të cilën e ngjyente në këna dhe ja vinte nuses në dorë e dorën ja lidhin me shami të kuqe. Më pas nusen e ftonin të hyjë në valle e këna e mbetur u mbetej vajzave të tjera, të cilat grindeshin se cila do ta marrë, sepse mendohet që kështu do t'ju dalë fati dhe do të martohen së shpejti.

ANITA PACI - KLASA E 6-TË

TREGIMI GJYSHI RIFAT PACI

Dreka e çobanëve

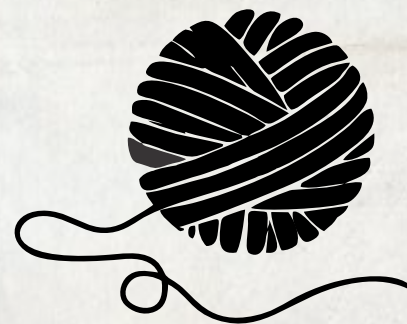
Nga tregimi i gjyshit mund të kuptoj se në atë kohë, në rininë e tij të hershme, janë praktikuar manifestime të ndryshme të fshatit. Ndër to më e njohura ishte “Dreka e çobanëve”. Kjo drekë bëhej zakonisht gjatë muajve korrik apo gusht, sepse këta janë edhe muajt e fundit të verës. Ky manifestim nuk ka ndonjë radhë por fillon nga çobani më i vjetër. Drekën që e shtronte ky është dashur të jetë e pasur me ushqime tradicionale si pite, fli, përpeq e nuk ka munguar edhe tepsishtja. Pasi që mbaronte dreka njëri prej çobanëve e rrokulliste tepsinë e pites, duke dëshiruar që tepsia kur të binte të mbetej në anën e mbarë, çka do të nënkuptonte begati, shtim të bagëtive dhe bereqet. Nëse tepsia ktheje mbrapsht (përmbys), atëherë mbeteshin të pakënaqur sepse kjo dontë të thoshte e kundërta e të parës. Kjo ishte vetëm njëra nga traditat e mëparshme popullore dhe kombëtare. Gjatë tërë verës kjo traditë vazhdohej prej njëres shtëpi në tjetrën. Kjo ishte vetëm njëra nga shumë traditat popullore.

ERI BERISHA - KLASA E 6-TË

TREGOI GJYSHJA MELEQE BERISHA

Topokol

Mua më tregoi gjyshja se koha e kur ajo ishte e re dallonte nga koha e sotme. Në kohën kur ajo ishte e re, shoqet e mëhallës mblidheshin dhe luanin një lojë rrethore me top. Atëherë nuk kishin topa siç kemi ne sot, por i mbaronin vetë duke mbledhur shumë çorape, të cilat i futnin njëra në tjetër dhe i bënin si një top të forte. Mblidheshin dhjetë vajza dhe hynin në rrethin e parë, e dhjetë të tjera i rrethonin. Vajzat që ishin brenda rrethit duhej të gjuanin me top vajzat që ishin jashtë rrethit. Vajzat e rrethit të jashtëm që e prekte topi duhej të futeshin brenda rrethit të brendshëm. Gjyshja tregoi se kjo lojë quhej Topokol. Mua kjo lojë m'u duk e ngjashme me lojën Në mes dy zjarresh që e luajmë ne sot. Kjo është gjithçka që e mësova nga gjyshja ime.

Jeta në fshat

Ky është tregimi që ma rrëfeu gjyshja: “Jetoja në një fshat me prindër, motra e vëllezër. Unë isha më e vogla prej fëmijëve. Ne jetonim në kushte të vështira. Kisha dëshirë të shkollohesha por kjo ishte e pamundur. Prindërit e mi në një moshë shumë të re më martuan në një familje katër anëtarëshe. Në këtë fshat ku erdha jeta po ashtu ishte e vështirë se duhej të punonim punë të rënda për të mbijetuar. Që nga mëngjesi duhej të milnim lopët, të përgadisnin ushqimin, të bënim punët e shtëpisë, të punonim tokat sepse vetëm nga aty i kishim të ardhurat. Duhej të punonim edhe kopshtet e huaja që të fitonim të holla sepse të ardhura nuk kishim e sheqerin dhe çajin duhej ta blinim. Festa që e kremtonim ishte festa e Bajramit, për të cilën përgaditeshim me pastrim të shtëpisë e me përgaditje të ushqimit, ku ëmbëlsira më e preferuar ishte bakllava. Në atë kohë nusët vishnin dimija me jelek për t'u bërë më të bukura. Flokët i rregullonin me gozhdë ku gozhdën metalike e nxenin dhe pastaj e rrotullonin në flokë në mënyrë që ato të dredhen. Nusët rrinin në shtëpi dhe i prisnin të gjitha vajzat e fshatit pasi që vinin ato t'ia merrnin dorën dhe i shërbenin me ëmbëlsira. Jeta bëhej më e vështirë pas lindjes së fëmijëve. Punët shtoheshin dhe obligimet për fëmijët rriteshin e koha nuk premonte që të kujdesesha edhe për fëmijët edhe t'i kryeja punët e fushës. Duhej të gatujaja, t'i bëja punët e shtëpisë dhe t'i lija fëmijët vetëm në shtëpi në gjumë që t'u dërgoja bukën burrave të familjes në fushë, që ishte një orë larg. Te familja e prindërve shkonim shumë rrallë por kur shkonim rrinim nga 2 apo 3 javë dhe vetëm atëherë kur fëmijët ishin me pushime nga shkolla. Kishim mysafirë të shumtë dhe duhej të bënim punë shumë saqë ndonjëherë i harronim edhe fëmijët. Kështu ka qenë jeta ime, e vështirë por e lumtur”.

Qentë e gjyshes

Mbaj mend shumë histori e kujtime të bukura që më kanë treguar gjyshërit. Ndonjëherë kur e ndjej mungesën e tyre i shpalos e i rikujtoj një nga një. Unë ulesha te dritarja e dhomës sime dhe nën dritën e hënës që shëndriste mezi prisja të dëgjoja historinë që ma tregonte gjyshja. Historia më e bukur dhe më interesante mua më dukej ajo historia që gjyshja më tregonte kur isha e vogël. Kur ishte qenë e bareshë e vogël, familja e saj kishte pasur një kope të madhe delesh të cilën e ruanin nëntë qen. Secili prej tyre kishte nga një emër të çuditshëm që tani nuk i kujtoj por sa herë që gjyshja i përmend emrat e tyre mua më vinte të qeshja. Meqenëse ishte më e vogla në familje gjyshes i kushtonin kujdes të madh dhe nëna i jepte bukën dhe qumështin më të mirë kur dilte në mal. Qentë përve se i ruanin delet ata i bënin edhe shoqëri gjyshes dhe nuk e linin vetëm asnjëherë. Një ditë ujku i kishte rënë kopesë dhe nga frika e madhe ajo ishte strukur në një kaçube. Njëri nga qentë kishte ardhur pas saj kurse të tjerët ishin përlëshur me ujkun. Falë qenve të saj ujku kishte ngordhur dhe gjyshja kishte shpëtuar dhe ishte kthyer shëndosh në shtëpi. Kur gjyshja e mbaronte këtë histori unë kërkoja të ma tregonte prapë sepse nuk ngopesha duke i dëgjuar fjalët plot emocion të gjyshes dhe në sytë e saj shikoja një nostalgji që e kishte për të kaluarën e saj plot aventura.

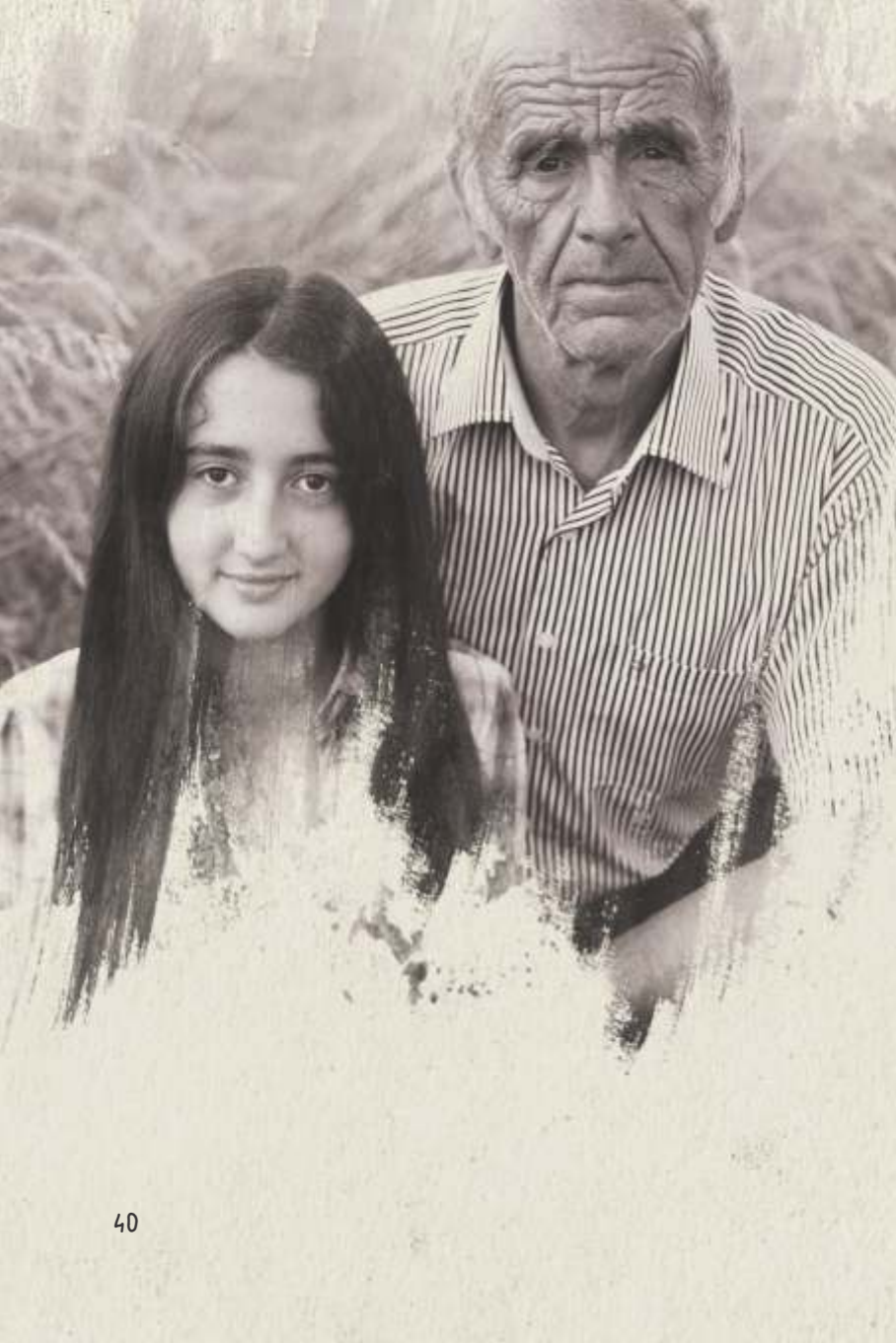

LENDITA NAMANI - KLASA E 9-TË

Gabimi mund të bëhet dy herë por për të dytën herë është zgjedhje

Edhe pse e vogël unë arrij të mbaj në mend shumë nga tregimet e bukura të gjyshërve tanë, e të gjitha ato tregime që e bënin krahasimin e kohërave e kishin një qëllim: të mësojmë nga e kaluara. Ishim të gjithë bashkë në dhomë dhe gjyshi duke i parë mollat në tavolinë e kujtoi një ngjarje. Duke qeshur ai filloi të na tregojë: "Ishim në odë 15-16 burra e një djalë i ri i kushëririt tonë na shërbente çaj. Ky djalë i kishte pasë vjedhur disa molla në një livadh të fqinjit dhe sa herë që përmendeshin mollat ai qante sepse ishte penduar. Duke na shërbyer çajin, i zoti i shtëpisë i kërkoi disa molla nga djali dhe filloi të qeshë. Ai e uli kokën, filloi të qajë dhe doli jashtë. Pasi që u kthye ai plaku që qeshte filloi të tregojë një barcoletë dhe e tërë oda qeshën. Më pas e tregoi të njëjtën dhe qeshën vetëm dy-tre veta. E tregoi për të tretën herë të njëjtën dhe nuk qeshi më askush. Plaku iu drejtuar djalit dhe i tha: Djali im, as të qeshësh s'mundesh tre herë me të njëjtën barcoletë, kështu që as të qash mos qaj shumë herë për të njëjtën gjë".

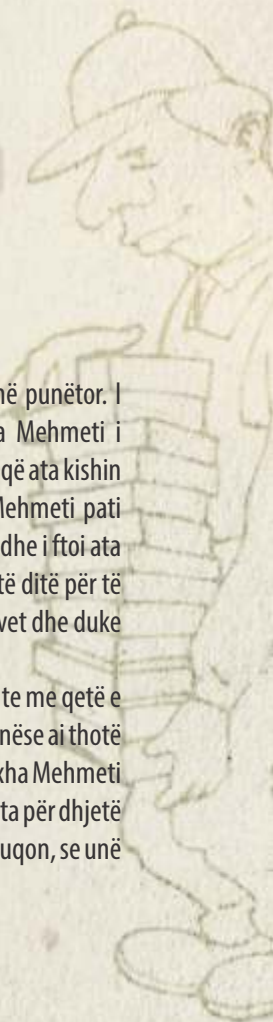

ANTIGONA DEMIRI - KLASA E 7-TË

Xha Mehmeti dhe Kuqoja

Na ishte njëherë xha Mehmeti, një fshatar bujar e shumë punëtor. I kishte dy qe dhe njërin nga ta e thërriste Kuqo. Xha Mehmeti i ndihmonte tërë fqinj të lagjes me qetë e vet për çfarëdo që ata kishin nevojë. Ai u ndihmoi njëzet shtëpive në fshat. Një ditë xha Mehmeti pati nevojë t'i bartë me mijëra tjegulla që ta ndërtojë shtëpinë e vet dhe i ftoi ata që i kishin ndihmuar por asnjëri nuk i erdhi. Atij iu deshën dhjetë ditë për të bartur tjegullat me qetë e vet. Atij i dhimbeshin shumë qetë e vet dhe duke punuar i thoshte: "Hajt Kuqo mend për tjetër herë!"

Pas pak ditësh një fqinj kërkoi prej xha Mehmetit që t'i ndihmonte me qetë e vet që t'i bartë disa tjegulla. Plaku ia ktheu fqinjit: "Pyete Kuqon, nëse ai thotë se do të vijë, vij edhe unë". Fqinji i tha se Kuqoja nuk flet. Atëherë xha Mehmeti i tha: "Kur unë pata nevojë për ju, nuk erdhët asnjëri dhe unë i barta për dhjetë ditë vetëm me qetë e mi, e tani që ju keni nevojë pyeteni vetëm Kuqon, se unë nuk vij".

Në kuadër të projektit të përbashkët të Bashkimit Evropian e Këshillit të Evropës "Mbështetje promovimit të diversitetit kulturor", ky botim përbëhet nga një përzgjedhje e tregimeve të paharrueshme, të cilat gjyshërit u kanë rrëfyer fëmijëve. Këto tregime , të cilat janë treguar për shekuj me radhë dhe të cilat ndërlidhin breza gjeneratash, ofrojnë mësim nga e kaluara dhe të shpërfaqin fuqinë e historisë gojore dhe atë të rrëfyerit në jetën e komuniteteve të ndryshme. Rrëfimet dhe historia gojore sot luajnë një rol thelbësor në formësimin e trashëgiminë sonë të përbashkët.

Këshilli i Evropës është organizata udhëheqëse e kontinentit për të drejtat e njeriut. Ajo përbëhet nga 47 shtete anëtare ,28 prej të cilave janë anëtare të Bashkimit Evropian. Të gjitha vendet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut , një traktat i projektuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe sundimin e ligjit. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut mbikëqyr implementimin e Konventës në shtetet anëtare.

www.coe.int

Bashkimi Evropian është një partneritet unik ekonomik e politik midis 28 vendeve demokratike evropiane. Qëllimet e tij janë paqja, prosperiteti dhe liria për 500 milionë qytetarët e saj - në një botë më të drejtë, më të sigurtë. Për ti realizuar gjërat, vendet e BE-së kanë krijuar organet për të udhëhequr BE-në dhe për të adoptuar legjislacionin e saj. Ndër organet më kryesore janë Parlamenti Evropian (që përfaqëson popullin e Evropës), Këshilli i Bashkimit Evropian (që përfaqëson qeveritë nacionale) dhe Komisioni Evropian (që përfaqëson interesat e përbashkëta të BE-së).

<http://europa.eu>

Support to the Promotion of Cultural Diversity

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe